

CSG Comenius Esdoorn

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL

INHOUDSOPGAVE

1. De doelgroep van onze school / locatie	2
2. Organisatie onderwijsondersteuning	3
3. Interne ondersteuning	9
4. Ondersteuningsbehoefte en niveaus van ondersteuning	11

1. De doelgroep van onze school/locatie

Gegevens school	De school is gevestigd aan de Esdoornstraat in Leeuwarden. Door een enthousiast team van medewerkers wordt gewerkt aan het bieden van een gevarieerd en uitdagend onderwijsaanbod. De school maakt deel uit van CVO in Noord- en West Fryslân.
Onderwijsaanbod	Op de school wordt onderwijs aangeboden in het onderwijsniveau mavo. Ook wordt onderwijs aangeboden in het niveau mavo-havo, onder de naam mavo-XL.

2. Organisatie ondersteuning

Visie en zorgplan	In het Ondersteuningsplan van de school staat de ondersteuning beschreven, zoals die wordt uitgevoerd. De visie op ondersteuning. Binnen het onderwijs van de school is men gericht op het realiseren van een goed pedagogisch klimaat, waarin leerlingen en medewerkers zich veilig voelen. De leerling staat centraal: een leerlinggerichte benadering biedt iedere leerling de ruimte zich binnen de eigen mogelijkheden optimaal te ontwikkelen. Hieruit vloeit voort, dat de leerlingondersteuning primair in de klas plaats vindt. Deze ondersteuning is gericht op het verbeteren van de cognitieve en/of sociaal-emotionele positie van de leerling, wanneer dit nodig is. De verantwoordelijkheid voor het nemen van initiatief tot een vorm van interne begeleiding ligt primair bij de school. De leerling zelf kan ook het initiatief nemen om te komen tot een vorm van begeleiding. Binnen het onderwijs is er ruime aandacht voor vaardigheden. Om leerlingen ook daadwerkelijk de gelegenheid te bieden deze te ontwikkelen wordt er actief gebruik gemaakt van gegevens uit het leerlingdossier en het leerlingvolgsysteem. De docent is nauw betrokken bij de signalering en analyse van de ontwikkeling van de leerling. Als hierin stagnatie optreedt neemt de docent, binnen de context van de lessituatie, onmiddellijk maatregelen. De mentor/coach staat centraal en voert de eerstelijnsbegeleiding uit. De mentor/coach monitort en onderzoekt het welbevinden van de leerlingen, is nauw betrokken bij de organisatie van de leerlingbespreking en neemt initiatieven die kunnen leiden tot een vorm van ondersteuning van de leerling. In geval naast de begeleiding van de leerling binnen de lessituatie ook een vorm van begeleiding buiten de les wenselijk is, kan een beroep worden gedaan op de inzet van verschillende gespecialiseerde medewerkers. Zo kan de mentor een aanmelding bij het MOT (Multidisciplinair Ondersteunings Team) initiëren, om te komen tot een intensievere vorm van begeleiding, waar het gaat om sociaal-emotionele problematiek. In een vaste regelmaat vindt er leerlingbespreking plaats. De ontwikkeling van de leerling wordt besproken, een plan van aanpak kan worden opgesteld, dan wel bijgesteld. Voor de individuele leerling kan een traject op maat worden gemaakt. Verworven kwaliteiten kunnen, in overleg met de leerling, een plaats krijgen in een leerlingdossier of portfolio. Het MOT komt in een vaste regelmaat bijeen en speelt een belangrijke rol bij het maken van afspraken over de begeleiding van leerlingen. Hierbij gaat het met name om sociaal-emotionele problematiek, alsmede om problematiek in de thuissituatie van de leerling die het functioneren van de leerling op school in ernstige mate nadelig beïnvloedt. Ook houdt het MOT nauwlettend de grenzen in de gaten, waar het gaat om de toeleiding naar een intern dan wel extern traject. De school staat positief t.o.v. de toelating van leerlingen met een bepaalde specifieke ondersteuningsbehoefte. Op basis van het Schoolondersteunings-profiel wordt een aanmelding van een dergelijke leerling beoordeeld, in het
--------------------------	---

	profiel kader van de zorgplicht. Hierbij staat de vraag centraal of de school een passend aanbod heeft voor de ondersteuningsbehoefte van de leerling. De schoolleiding neemt en ondersteunt initiatieven, die moeten leiden tot een steeds verdere optimalisering van het hierboven beschrevene.
Ouder(s)/verzorger(s) en school	De school hecht sterk aan een positieve relatie met de ouder(s)/verzorger(s) van de leerlingen. Hierbij is de pedagogische driehoek het uitgangspunt: De ouder(s)/verzorger(s) zijn vertegenwoordigd in de Ouderraad van de school en in de oudergeleding van de MR. Door het jaar is er veelvuldig contact met de ouder(s)/verzorger(s) over het functioneren van hun kind. Hierbij is het van belang om niet alleen contact te hebben als er sprake is van een probleemsituatie met de leerling, maar juist ook als een positief bericht gedeeld kan worden. Er zijn gedurende het jaar diverse formele gespreksmomenten, bijv. rond het verschijnen van een rapport. Huisbezoeken worden alleen op verzoek van de ouder(s)/verzorger(s) of op initiatief van de school uitgevoerd. Wordt voor een leerling een OPP (Ontwikkelings Perspectief Plan) opgesteld, dan worden de ouder(s)/ verzorger(s) hier nauw bij betrokken. Met hen wordt overleg gevoerd met als doel overeenstemming over de inhoud van het ondersteuningstraject. Ook in geval een leerling voor een aanvullend ondersteuningstraject in aanmerking komt is er altijd contact met de ouder(s)/verzorger(s). Dit geldt ook voor een aanmelding bij het MOT.

Toelating	De toelating tot de scholengemeenschap is in handen van de toelatingscommissie. Deze behandelt alle aanmeldingen voor diverse leerlingen. Dus niet alleen de leerlingen die instromen vanuit de basisschool, maar ook de leerlingen die vanuit een andere VO-school instromen. Tijdens de procedure van toelating is er veel contact met de toeleverende scholen. In de procedure is er altijd contact met de toeleverende school (de warme overdracht); zo wordt elke aangemelde leerling doorgesproken, om de overgang naar de school zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Bij de aanmelding van leerlingen met een specifieke hulpvraag beoordeelt de Commissie, waarin ook de Interne Coördinator Leerlingondersteuning zitting heeft, of de school in staat geacht moet worden om een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod te realiseren. Het SOP van de school vormt hierbij een belangrijk middel. Bij een eventuele afwijzing adviseert en begeleidt de school de ouder(s)/verzorger(s) naar een alternatieve passende onderwijs-plek.
Leerlingvolgsysteem	De scholengemeenschap maakt gebruik van het schooladministratiesysteem Magister. In dit systeem zijn de basisgegevens, de aanwezigheidsregistratie en de cijferregistratie opgenomen. In het logboek kunnen gegevens vastgelegd worden over de sociaal-emotionele ontwikkeling en over de ondersteuning van de leerlingen. De ouder(s)/verzorger(s) hebben altijd inzage in de aanwezigheidsregistratie en de cijferregistratie van hun kind.
Verzuim / thuiszitters	De school ziet scherp toe op de aanwezigheid van de leerlingen. Men ziet verzuim als een belangrijke signaalfunctie voor het functioneren van de leerlingen. Het is voor hen van het grootste belang is dat de continuïteit in hun ontwikkeling op school maximaal gestimuleerd wordt. Daarom wordt er gehandeld vanuit het adagium 'vroegtijdige signalering, vroegtijdige aanpak', op basis van het Verzuimprotocol van de school. Alle docenten registreren de afwezigheid van de leerlingen in Magister. De spil in het web is de Verzuimcoördinator van de school, die in het kader hiervan veel contact heeft met de leerlingen en de ouder(s)/ verzorger(s). Ook is deze functionaris verantwoordelijk voor het doen van verzuimmeldingen in het landelijke Verzuimloket. Er is regelmatig contact met de afdeling leerplicht van de gemeente Leeuwarden. Zo houdt de leerplicht-ambtenaar verzuimspreekuren in de school. Ook neemt zij deel aan de besprekingen van het MOT.

	De school stelt alles in het werk om te voorkomen dat leerlingen langdurig verzuim vertonen. Binnen de aanpak 'School als Vindplaats' werkt het DAT (Dynamisch Aktie Team) in nauwe samenwerking met de GGD en het Jongerenwerk aan het bevorderen van een positief verloop van de schoolgang, het zo nodig voorkomen van verzuim of herstel van de schoolgang.
Planmatig handelen	De ondersteuning van leerlingen met een gediagnosticeerde hulpvraag vindt plaats op basis van het OPP. Twee maal per jaar vindt hierover overleg plaats met de leerling en de ouder(s)/verzorger(s). Ook in andere vormen van ondersteuning wordt planmatig gewerkt, maar hierbij proberen we te voorkomen dat dit resulteert in een te administratieve uitvoering.
Overlegstructuren - intern	Op de locatie zijn diverse zorg-gerelateerde overleggen. Zo vindt er een aantal keren per jaar leerlingbespreking plaats: hierin bespreken de coördinator, de mentoren/coaches en de docenten individuele leerlingen en klassen, om zodoende tot handelingsafspraken te komen, die tijdens de lessen worden uitgevoerd. De coördinatoren overleggen frequent met de medewerkers van de school, die de ondersteuningstrajecten uitvoeren, over leerlingen die wellicht in aanmerking komen voor een gerichte interventie en evalueren zo ook al ingezette interventies. Ook voeren zij, wanneer nodig, casusoverleg met de Interne Coördinator Leerlingondersteuning. Met betrekking tot het hier genoemde geldt steeds het adagium 'vroegtijdige signalering, vroegtijdige aanpak'.
Overlegstructuren – met externen	Het DAT (School als Vindplaats) komt in een vaste regelmaat bijeen in de school om nieuwe aanmeldingen te bespreken en te verdelen (jeugdverpleegkundige en jongerenwerker) en om de voortgang van de ondersteuning te bespreken. Het MOT komt in een vaste frequentie en in een vaste samenstelling bijeen om zich te buigen over de vraag hoe de begeleiding van leerlingen, in en buiten de school, het best vorm gegeven kan worden. Voordat een leerling hier wordt besproken worden de leerling en de ouder(s)/verzorger(s) hierover eerst geïnformeerd. Het MOT bestaat uit de Interne Coördinator Leerlingondersteuning, de maatschappelijk werkende, de coördinatoren van de school, de orthopedagoog van het samenwerkingsverband, de jeugdverpleegkundige en de leerplichtambtenaar. Een leerling kan in het MOT worden besproken, nadat er een officiële aanmelding heeft plaats gevonden. In Nederland zijn onderwijs en jeugdhulpverlening verplicht om jongeren, over wie men zich zorgen maakt, te melden in de Verwijsindex. Via dit systeem kunnen professionals hun zorgen over een jongere, waarmee ze te maken hebben, met elkaar delen en samen overleggen over de beste vorm van begeleiding. Een leerling die wordt aangemeld voor het MOT wordt ook gemeld in de Verwijsindex.

Inzet en professionalisering medewerkers	Comenius Esdoorn stimuleert de verdere deskundigheidsbevordering van haar medewerkers door jaarlijks met een gericht aanbod te komen. In dit aanbod is elk jaar ook ruimte voor scholingen op het gebied van de leerlingondersteuning. Ook kunnen specifieke scholingen ingezet worden binnen het domein leerlingondersteuning voor medewerkers die een rol spelen in de ondersteuningsstructuur.
Veilig schoolklimaat	Binnen de school worden structureel activiteiten ontplooid die de veiligheid voor leerlingen en medewerkers ondersteunen en verder moeten optimaliseren. Jaarlijks wordt in alle eerste en derde klassen de SAQI afgenomen. Hiermee worden de leerlingen bevraagd op diverse aspecten waaronder de veiligheid binnen de school en de klas. Jaarlijks worden in het kader van Vensters voor verantwoording klassen bevraagd over de beleving van de schoolgang, ook in relatie tot het aspect van de veiligheid. Comenius Esdoorn is zeer alert waar het het tegengaan van pesten betreft. De school beschikt over een anti-pestcoördinator, die het aanspreekpunt vormt bij eventuele situaties rond pesten. Op basis van de analyse van de analyse kunnen er eventueel vervolgstappen ingezet worden, op basis van het pestprotocol van de school. Leerlingen kunnen pestgedrag ook melden bij de interne vertrouwenspersonen van de school. Jaarlijks wordt op de school in alle klassen aandacht besteed aan het onderwerp in het kader van de landelijke week tegen pesten. Binnen mentoraat/coaching vinden gedurende het jaar activiteiten plaats die kunnen bijdragen aan het (sociale) welbevinden van de leerlingen en aan een positief groepsklimaat.
Fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen, aangepaste werk- en instructieruimtes	In de school is een lift aanwezig, die gebruikt kan worden door leerlingen met een fysieke beperking. De school staat positief tegenover het realiseren van maatwerk voor leerlingen met een fysieke beperking, zoals een aangepast rooster, aanvullende materialen e.d..
Protocol medisch handelen	De school hanteert een protocol Medisch handelen en medicijnverstrekking, waarin de kaders staan aangegeven m.b.t. dit onderwerp.

Ontwikkelpunten / ambities	Een groot vermogen tot differentiatie binnen de lessen, gericht op verschil in studievoortgang, autonomie van leerlingen en leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Het optimaliseren van het vermogen tot vroegtijdige signalering bij alle medewerkers. Het zo optimaal mogelijk vertalen van de ondersteuning van leerlingen in de klassensituatie.
-----------------------------------	---

3. Interne ondersteuning

Leerwegondersteuning	Op de school vormen leerlingen met een aanwijzing lwoo een uitzondering. In die gevallen gaat het normaal gesproken om leerlingen die zijn opgestroomd, na in klas 1 begonnen te zijn op het onderwijsniveau vmbo-kl. Op basis van de ondersteuningsbehoefte van de individuele leerling wordt in kaart gebracht op welke wijze er aanvullende ondersteuning geboden kan worden.
Begeleiding bij het leren	De ondersteuning van leerlingen bij het leren vindt met name plaats binnen de lessituatie door de eigen vakdocent. Voor aanvullende begeleiding op dit gebied in het vmbo is er een aantal keren per week een aanbod van huiswerkbegeleiding en vakspecifieke bijles. Deze vorm van begeleiding kan zowel op eigen initiatief van leerling/ouder(s)/verzorger(s) plaats vinden, maar kan ook verplicht gesteld worden i.v.m. de ontwikkeling van de leerling. De begeleiding van leerlingen met dyslexie wordt uitgevoerd door de dyslexiecoach. Deze bezit de expertise om dit op niveau uit te voeren. Hierbij speelt hij een rol bij de signalering van mogelijk dyslectische leerlingen, initieert hij een dyslexie-onderzoek en bespreekt hij met de leerling en de ouder(s)/verzorger(s) welke vorm van ondersteuning passend is. Het ondersteunen en faciliteren van leerlingen is maatwerk. Hierbij kan ook gekozen worden voor de inzet van een laptop van school en specifieke software als Kurzweil. De ondersteuning van leerlingen met ernstige reken- en wiskundeproblemen wordt gecoördineerd door de rekendocent. Hierbij wordt geprobeerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de begeleiding die de leerling op de basisschool (en daar buiten) heeft ontvangen.
Begeleiding bij gedrag/motivatie	De ondersteuning van leerlingen met motivatieproblemen of gedragsproblemen wordt uitgevoerd door de mentor/coach. Hierbij kan aanvullende ondersteuning ingezet worden vanuit de tweede lijn, zoals door de counselor of de orthopedagoog. Waar nodig kan er gekozen worden voor het uitvoeren van observaties of aanvullend onderzoek. Leerlingen met een gediagnostiseerde hulpvraag op sociaal-emotioneel gebied komen in aanmerking voor ondersteuning door de coach passend onderwijs. Deze begeleiding vindt plaats op basis van een op te stellen OPP. Leerlingen kunnen altijd bij de coach terecht: op afspraak of op andere momenten, bijvoorbeeld als zij de klassensituatie als te prikkelrijk ervaren.
Speciale schoolinterne opvangvoorzieningen	-

Ontwikkelpunten / ambities	Het handelingsrepertoire van de docenten dusdanig verder ontwikkelen, dat er een pedagogische context ontstaat waarin bij voorkeur alle leerlingen goed kunnen functioneren. Het ontwikkelen van een eenduidig positief pedagogisch kader dat wordt gebruikt door alle docenten.
---------------------------------------	--

4. Ondersteuningsbehoefte en niveaus van ondersteuning

Op de scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard kennen we twee niveaus van ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte: basisondersteuning en extra ondersteuning.

De **basisondersteuning** is het geheel aan preventieve en licht curatieve activiteiten dat elke school biedt. Het samenwerkingsverband heeft in haar Ondersteuningsplan 2018-2022 beschreven waar de basisondersteuning uit bestaat.

De **extra ondersteuning binnen de school** betreft interventies die extra inzet vragen en worden uitgevoerd binnen de ondersteuningsstructuur van de school, onder regie en verantwoordelijkheid van de school. Waar nodig wordt expertise van andere scholen, van het samenwerkingsverband en van ketenpartners ingezet. Trajecten binnen het OPDC en Onderwijszorgarrangementen worden gezien als onderdeel van de extra ondersteuning binnen de school.

Wanneer de VO-school geen passend ondersteuningsaanbod heeft voor een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte, zoekt de school in overleg met ouders elders een passend aanbod, bijvoorbeeld op een andere school binnen het samenwerkingsverband of op een school voor speciaal voortgezet onderwijs (VSO). De scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard hanteren de volgende uitgangspunten m.b.t. de toelating van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte:

- de school is in principe bereid om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte toe te laten;
- bij de toelating van een leerling met een specifieke hulpvraag zal steeds een individuele afweging gemaakt worden;
- centraal in de afweging zal steeds de vraag staan of de school, naar verwachting, in staat zal zijn om de voorwaarden te scheppen om de leerling op een verantwoorde wijze onderwijs en de gewenste onderwijsondersteuning te bieden.

De school heeft, per categorie van extra ondersteuningsbehoefte, geïnventariseerd of en op welk niveau zij passende onderwijsondersteuning kan bieden en wat hierbij de indicatoren en grenzen zijn.

In de volgende tabel staan per niveau van ondersteuning de indicatoren, de grenzen en een korte beschrijving van het aanbod, die in zijn algemeenheid gelden.

In de volgende tabel staat per cluster van extra ondersteuningsbehoefte en per niveau van ondersteuning of de school een passend onderwijsaanbod heeft, welke specifieke indicatoren aanvullend op bovenstaande indicatoren van toepassing zijn en een korte beschrijving van het aanbod.

Leerlingen met een visuele beperking	
Basisondersteuning	Nee. Een leerling met dit type ondersteuningsbehoefte vraagt altijd om een gerichte aanpak en aanvullende expertise die de school zelf niet bezit.
Extra ondersteuning school	. functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen; . functioneert zelfstandig binnen groepsverband; . is voldoende weerbaar; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van een ernstige vorm van slechthoortheid, blindheid; . - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt; . er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch; . - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties;
Leerlingen met een auditieve beperking / ernstige spraaktaal-problematiek	
Basisondersteuning	Nee. Een leerling met dit type ondersteuningsbehoefte vraagt altijd om een gerichte aanpak en aanvullende expertise die de school zelf niet bezit door samenwerking met Kentalis.
Extra ondersteuning school	. functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen; . functioneert zelfstandig binnen groepsverband; . is voldoende weerbaar; . is in staat tot interactie met medeleerlingen en personeel; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van doofheid; . leerling maakt (noodgedwongen) gebruik van gebarentaal; . er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt; . er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch; . - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties.

Zeer moeilijk lerende leerlingen (alleen van toepassing op het Praktijkonderwijs)	
Basisondersteuning	N.v.t.
Extra ondersteuning school	N.v.t.
Onze grenzen	N.v.t.
Langdurig zieke leerlingen	
Basisondersteuning	Nee.
Extra ondersteuning school	. functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen; . functioneert zelfstandig binnen groepsverband; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . is in staat om het onderwijsprogramma, wellicht in aangepaste vorm wat betreft rooster en planning, te volgen; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. de hulpvraag heeft een dermate grote impact op de mogelijkheden van functioneren van de leerling, dat aanwezigheid binnen de locatie eigenlijk niet mogelijk is; . er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch; . er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties.
Lichamelijk gehandicapte kinderen	
Basisondersteuning	. functioneert voldoende passend, eventueel met hulpmiddelen die aansluiten op de mogelijkheden van het gebouw; . functioneert zelfstandig binnen groepsverband; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk.
Extra ondersteuning school	. de hulpvraag bemoeilijkt het functioneren van de leerling in hoge mate; . moet zich wel zelfstandig/met hulp van anderen kunnen verplaatsen in het gebouw; . functioneert zelfstandig binnen groepsverband; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . de leerling moet om zich te verplaatsen gebruik maken van een rolstoel; . de leerling kan niet zelfstandig functioneren tijdens de praktijkvakken; . het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch; . er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties.

Leerlingen met structureel psychosomatische klachten	
Basisondersteuning	. er is weliswaar sprake van verzuim, maar dit staat het in voldoende mate volgen van het onderwijsprogramma niet te veel in de weg; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . er vindt begeleiding plaats door een externe instantie op psychologisch en/of medisch gebied.
Extra ondersteuning school	. er is sprake van veel verzuim, dat gerelateerd is aan de hulpvraag, waardoor de continuïteit in het onderwijsproces in behoorlijke mate wordt bemoeilijkt; . de samenwerking tussen school en ouder(s)/verzorger(s) verloopt goed op basis van partnerschap; . er vindt begeleiding plaats door een externe instantie op psychologisch en/of medisch gebied; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van dermate veel verzuim, gerelateerd aan de hulpvraag, dat de leerling in feite niet in staat is het onderwijsprogramma te volgen.
Leerlingen met internaliserende problematiek	
Basisondersteuning	. functioneert adequaat binnen groepsverband; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende weerbaar; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk.
Extra ondersteuning school	. functioneert binnen groepsverband; . is onvoldoende in staat tot het aangaan en onderhouden van contact met de omgeving; . is onvoldoende weerbaar; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . de ouder(s)/verzorger(s) zijn voldoende coöperatief; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van een mate van internaliserende problematiek, die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt; . de leerling lijdt onder depressie en/of is suïcidaal; . de leerling is niet in staat tot het aangaan van contact met de omgeving; . er is sprake van klassiek autisme; . er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch; . . er is sprake van combinatie met een lichamelijke handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties.
Leerlingen met externaliserende problematiek	
Basisondersteuning	. functioneert adequaat binnen groepsverband; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk;

	. kan voldoende functioneren binnen de praktische vakken, dusdanig dat de veiligheid van de leerling zelf noch van zijn omgeving hierbij in het geding is; . de leerling is in staat om op een passende wijze om te gaan met het personeel van de school; . de ouder(s)/verzorger(s) zijn voldoende coöperatief.
Extra ondersteuning school	. functioneert sterk wisselend binnen groepsverband, maar het algemene functioneren is met gerichte interventies voldoende te reguleren; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken, in en buiten de klassensituatie; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . kan voldoende functioneren binnen de praktische vakken, dusdanig dat de veiligheid van de leerling zelf noch van zijn omgeving hierbij in het geding is; . de leerling is in staat om op een passende wijze om te gaan met het personeel van de school; . de ouder(s)/verzorger(s) zijn voldoende coöperatief; . er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar.
Onze grenzen	. er is sprake van een mate van problematiek, die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt; . het gedrag van de leerling is in hoge mate onvoorspelbaar en is bedreigend voor medeleerlingen en personeel; . er is sprake van heftige stemmingswisselingen, waarin de leerling blijft hangen; . er is sprake van een dermate ernstige vorm van concentratieproblematiek, dat de omgeving van de leerling daar te zeer onder lijdt; . er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte; . er is sprake van combinatie met een lichamelijke handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties.
Leerlingen met verslavingsproblematiek	
Basisondersteuning	. functioneert adequaat binnen groepsverband; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . er is niet sprake van middelengebruik onder schooltijd, in de school/ in de onmiddellijke nabijheid van de school.
Extra ondersteuning school	. functioneert adequaat binnen groepsverband; . kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken; . is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding; . is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk; . er is niet sprake van middelengebruik onder schooltijd, in de school/ in de onmiddellijke nabijheid van de school; . er is begeleiding door een op de gesignaleerde problematiek gerichte hulpverleningsinstantie;

Onze grenzen	. functioneert onvoldoende binnen groepsverband als gevolg van middelengebruik; . is in onvoldoende mate beïnvloedbaar voor gedragsverandering; . er is sprake van middelengebruik onder schooltijd, in de school/ in de onmiddellijke nabijheid van de school; . er is sprake van het verstrekken van middelen aan medeleerlingen; . kan zich in onvoldoende mate houden aan regels en afspraken; . is onvoldoende in staat om onderwijs te volgen als gevolg van de problematiek; . er is intensieve begeleiding door Verslavingszorg
Ontwikkelpunten / ambities	De school wil zich inspannen om symbiosetrajecten aan te bieden aan leerlingen in het VSO cluster 4, voor wie dit een passende en haalbare onderwijsvorm is, dit alles in relatie tot het hiervoor beschrevene.